

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJĄ IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2019 m. birželio 26 d. Nr. 4D-2019/1-674
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2019 m. gegužės 24 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas, pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – Teisingumo ministerija, LR Teisingumo ministerija, TM) ir Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – Kalėjų departamentas, KD, departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai persiunčiant Pareiškėjo kreipimąsi nagrinėti Pravieniškių pataisos namams-atvirajai kolonijai.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma, kad „LR Teisingumo ministerijai 2019-04-21 išsiunčiau prašymą, kuriame prašiau išaiškinti, koks nuteistajam priklauso gyvenamo ploto dydis, kai būname užrakinti 21 val. per parą ir į lauką išleidžiami trims valandoms [...]. [...] [...] prašiau, kad tiesiogiai atsakytų Teisingumo ministerija, nes jie tvirtina teisės aktus, susijusius su kaliniu. Teisingumo ministerija atsisako mano prašymą svarstyti ir persiunčia į Kalėjų departamentą, tačiau ir departamentas nesvarsto prašymo, o svarstyti persiunčia į pataisos namus, kurie nėra įstatymų leidėjai, o tik vykdytojai ir pataisos namai nekompetentingi atsakyti į mano keliamus klausimus“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2019 m. gegužės 28 d. raštu Nr. 4D-2019/1-674/3D-1374 kreipėsi į Teisingumo ministeriją, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. birželio 17 d. Seimo kontrolierius gavo 2019 m. birželio 17 d. Teisingumo ministerijos raštą Nr. (1.17)7R-3693. Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma, kad „[...] 2019 m. balandžio 25 d. Teisingumo ministerija gavo X prašymą (pridedamas), kuriame pareiškėjas teiravosi apie pataisos įstaigoje jam turintį tecti minimalų gyvenamųjų patalpų plotą [...]. Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjo

prašyme keliamų klausimų nagrinėjimas yra priskirtinas Kalėjimų departamento kompetencijai, šis prašymas [...] Teisingumo ministerijos 2019 m. balandžio 30 d. raštu Nr. (1.23E)7R-2749 buvo persiūstas nagrinėti Kalėjimų departamentui [...].“

5. Seimo kontrolierius 2019 m. gegužės 28 d. raštu Nr. 4D-2019/1-674/3D-1372 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. birželio 19 d. Seimo kontrolierius gavo 2019 m. birželio 18 d. KD raštą Nr. 1S-1674. Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

5.1. „[...] Kalėjimų departamente pareiškėjo prašymas gautas ir užregistruotas 2019-05-02 [...]. Kalėjimų departamentas 2019 m. gegužės 16 d. raštu Nr. 2S-1990 [...] pareiškėjo [...] prašymą persiuntė Pravieniškių pataisos namams-atvirajai kolonijai“;

5.2. „Priimant sprendimą dėl pareiškėjo prašymo persiuntimo, atsižvelgta į tai, jog Pareiškėjas neskundžia Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos vadovo veiksmų ir sprendimų, taip pat į tai, kad Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 11 straipsniu nustatyta nuteistųjų teisė gauti informaciją apie jų bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas, šią informaciją pateikia bausmės vykdymo institucija.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama ir – BVK):

6.1. *11 straipsnis „Bendrosios nuteistųjų teisės“* – „1. Nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka: 1) gauti rašytinę informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas. Šią informaciją bausmės vykdymo institucija pateikia lietuvių kalba arba nuteistojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią nuteistasis supranta; [...]“;

6.2. *183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“* – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAI)

14 straipsnis „Prašymų ir skundų nagrinėjimas“ – „[...] 8. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų perduoti prašymą ar skundą nagrinėti pagal kompetenciją, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis. [...]“

8. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatai, patvirtintų 2012 m. vasario 28 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-58 (toliau vadinama ir – Nuostatai):

8.1. *1 punktas* – „Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjimų departamentas) yra įstaiga prie Teisingumo ministerijos, kurios

paskirtis – metodiškai vadovauti ir kontroliuoti probacijos tarnybų ir laisvės atėmimo vietų įstaigų veiklą“;

8.2. 8 punktas – „Kalėjimų departamentas, siekdamas jam nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: [...] 8.3. prižiūri ir kontroliuoja bausmių (išskyrus baudas), baudžiamojo poveikio priemonių (išskyrus turto konfiskavimą, išplėstinį turto konfiskavimą ir įmokas į nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų asmenų fondą), auklėjamojo poveikio priemonių (išskyrus atidavimą į specialią auklėjimo įstaigą) ir kardomosios priemonės – suėmimo vykdymą Kalėjimų departamentui pavaldžiose įstaigose; [...] 8.31. nustatyta tvarka nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, priskirtinus Kalėjimų departamento kompetencijai; [...]“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

9. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. gruodžio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-502-1505-09:

„Viešojoje teisėje veikiančys įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas.“

Tyrimo išvados

10. Skunde nurodoma, kad TM ir KD pareigūnai nepaisė teisės aktų reikalavimų ir nepagrįstai persiuntė Pareiškėjo skundą nagrinėti Pravieniškių pataisos namams-atvirajai kolonijai.

11. Teismų praktikoje pažymima, jog viešojoje teisėje veikiančys įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgaliojimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, *plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas* (šios pažymos 9 punktas). Nagrinėjamu atveju tai reiškia, kad asmenų kreipimaisi turi būti nagrinėjami tik tose institucijose / įstaigose, kurioms teisės aktuose yra įtvirtinta pareiga nagrinėti atitinkamo turinio kreipimusis, nepaisant besikreipiančiųjų prašymų.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2019 m. balandžio 25 d. TM gavo Pareiškėjo kreipimąsi, kuriame jis teiravosi apie pataisos įstaigoje jam turintį tecti minimalų gyvenamųjų patalpų plotą. Atsižvelgdama į tai, kad KD yra TM pavaldė įstaiga, metodiškai vadovaujanti ir kontroliuojanti laisvės atėmimo vietų įstaigų veiklą, prižiūrinti ir kontroliuojanti bausmių vykdymą KD pavaldžiose įstaigose, nustatyta tvarka nagrinėjanti asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, susijusius su KD funkcijomis (šios pažymos 8 punktas), Teisingumo ministerija priėmė sprendimą, kad Pareiškėjo kreipimesi keliami klausimai priskirtini KD ir jame turi būti nagrinėjami, todėl Pareiškėjo kreipimasis buvo persiustas departamentui. KD 2019 m. gegužės 2 d. gavo iš TM persiustą Pareiškėjo kreipimąsi, įvertino jame nurodytas aplinkybes ir nustatė, kad Pareiškėjas neskundžia Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos vadovo veiksmų ir sprendimų, kurie BVK 183 straipsnio (šios pažymos 6.2 punktas) įtvirtinta tvarka turėtų būti peržiūrėti KD, o pagal BVK 11 straipsnį (šios pažymos 6.1 punktas) prašo informacijos apie jo bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas, kurią pagal kompetenciją teikia bausmės vykdymo institucija. Atsižvelgdami į tai KD pareigūnai persiuntė skundą nagrinėti *pagal kompetenciją į Pravieniškių pataisos namus-atvirąją koloniją*.

Šios aplinkybės leidžia teigti, kad tiek TM, tiek KD pareigūnai pagrįstai atsisakė nagrinėti Pareiškėjo kreipimąsi ir, vadovaudamiesi VAI 14 straipsnio 8 dalimi, kurioje įtvirtinta viešojo administravimo subjekto pareiga persiusti pareiškėjo skundą nagrinėti pagal kompetenciją (šios pažymos 7 punktas), persiuntė jį Pravieniškių pataisos namams-atvirajai kolonijai.

12. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas yra nepagrįstas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundą dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai persiuntus jo skundą nagrinėti Pravieniškių pataisos namams-atvirajai kolonijai, atmesti.

Seimo kontrolierių Augustiną Normantą pavaduojanti
Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė